

Аналіз статистичних даних дає підстави зробити висновок, що підсистема відеоконференцв'язку ЄСІТС стає все більш затребуваною серед користувачів. Простежується збільшення кількості зареєстрованих користувачів та проведених відеоконференцій за останні роки, а це в свою чергу, свідчить про ефективність даного функціоналу та його зручність у взаємодії між судом та учасниками судових процесів.

Триваючий в Україні воєнний стан, коли особиста участь особи в судовому засіданні є не тільки неможливою, а й часто небезпечною для її життя та здоров'я, дозволяє констатувати нагальну потребу подальшого розширення дистанційного розгляду цивільних справ в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду із використанням учасниками процесу власних технічних засобів.

В рамках щорічного моніторингу впровадження та аналізу ефективності прийнятих нормативно-правових актів, в 2021 та 2022 роках Міністерством юстиції України було здійснено аналіз чинного законодавства на предмет запровадження можливості здійснення судочинства в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

Проведене анкетування ключових стейкхолдерів (71 %) вказує на те, що норми процесуального законодавства, відповідно до яких експерт, свідок, перекладач, спеціаліст можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно в приміщенні суду потребують перегляду та удосконалення. І 75 % підтримали пропозицію щодо внесення змін до законодавства та надання права експерту, свідку, перекладачу, спеціалісту брати участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів та електронного підпису, згідно з вимогами Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС) [5].

Нами підтримується така пропозиція, а тому вважаємо, що аналогічні зміни мають бути внесені і до ч. 7 ст. 212 (Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції) Цивільного процесуального кодексу України.

Також, на нашу думку, необхідно привести у відповідність назву ЄСІТС. Так, Законом України від 16 грудня 2020 року № 1089-IX «Про електронні комунікації» внесено зміни, зокрема до ст. 14 Цивільного процесуального кодексу України, згідно з якими ЄСІТС перейменовано на Єдину судову інформаційно-комунікаційну систему. Підсумовуючи, можна зазначити позитивну динаміку застосування підсистеми відеоконференцв'язку ЄСІТС в цивільному судочинстві. Перевагами функціонування цього модулю є безпека учасників цивільного процесу, особливо в умовах воєнного стану, значна економія часу та коштів. Проблемні питання пов'язані з організаційно-технічним та матеріально-технічним забезпеченням підсистеми.

Список використаних джерел:

1. Рекомендація від 11 вересня 1995 року № R (95) 11 щодо відбору, опрацювання, подання та архівації судових рішень у законних

- інформаційно-пошукових системах. URL: <https://rd.ua/storage/lessons/>
<https://rd.ua/storage/lessons/102/226>. (дата звернення: 07.05.2023).
2. Цивільний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.
 3. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Рішення Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21> (дата звернення: 07.05.2023).
 4. Результати роботи підсистеми відеоконференцв'язку ЄСІТС з 2020 по 2023 рік – інформує ДП «ІЦС». URL: <https://sha.vl.court.gov.ua/archive/1415894/> (дата звернення: 07.05.2023).
 5. Щодо законопроекту (реєстр. № 8219). URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-3152020.pdf (дата звернення: 07.05.2023).

Ключові слова: цивільне судочинство, електронне судочинство, відеоконференція, відеоконференцв'язок, єдина судово-інформаційна телекомунікаційна система.

Key words: civil justice, electronic justice, video conference, video conference communication, unified judicial information telecommunication system.

ЦАЛ-ЦАЛКО ЮЛІЯ ЮЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент*

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА АПЕЛЯЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД СПРАВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Однією з гарантій права на справедливий суд є можливість оскарження судових рішень в апеляційному та касаційному порядку [1], сутність якого полягає в декількох аспектах. По-перше, оскарження судового рішення у судах вищих інстанцій гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина, захист їх від порушень і протиправних посягань, у тому числі від помилкових і неправосудних судових рішень. По-друге, апеляційне оскарження дає додаткову гарантію справедливості судового рішення, реалізації права на судовий захист [2].

Стаття 55 Конституції України закріплює, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Пункт 8 частини другої статті 129 Конституції України серед основних засад судочинства зазначає забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення. Таким чином право на перегляд судового рішення, його оскарження, є основною засадою судочинства,

невід'ємною складовою та додатковою гарантією, що покладена в основу судоустрою України як правової держави.

Цивільний процесуальний кодекс України присвячує апеляційному провадженню главу 1 розділу V, зазначаючи, що право на апеляційне оскарження судових рішень у цивільному процесі мають учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки [3]. Головними особливостями апеляційного перегляду судових рішень є те, що перегляду підлягають рішення, що не набрали законної сили, з питань факту та права в межах доводів та вимог апеляційної скарги. Право на такий перегляд не є безмежним та має чіткий перелік рішень та ухвал, що підлягають оскарженню, визначені строки, з дотриманням яких подається апеляційна скарга та встановлені ЦПК України межі судового розгляду. Так, стаття 353 ЦПК України закріплює перелік ухвал, що підлягають оскарженню. Аналіз такого переліку дає підстави стверджувати, що до нього законодавець включив ті ухвали, які можуть завадити реалізації права на судовий захист, зокрема, вплинути на розгляд справи чи унеможливити такий розгляд взагалі, завадити виконанню рішення суду, а також ті, які призводять до втручання в інші основоположні права і свободи, наприклад щодо забезпечення доказів, відмови в забезпеченні доказів чи скасування ухвали про забезпечення доказів; забезпечення позову, заміни заходу забезпечення позову; відмови у відкритті провадження у справі, тощо [2].

Частина 1 ст. 354 ЦПК України визначає, що апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів, а на ухвалу суду – протягом п'ятнадцяти днів з дня його (її) проголошення. Стаття 367 ЦПК України встановлює, що суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними в ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги. Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї. Докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього. Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Таким чином, забезпечуючи право на справедливий суд в аспекті оскарження судових рішень, що на думку учасників справи можуть бути неправомірними чи прийнятими з допущенням неправильного застосування норм матеріального права, порушення норм процесуального права, законодавство встановлює певні обмеження, свого роду «рамки», що мають на меті попередження зловживання учасниками справи своїми процесуальними правами. Перегляд судового рішення у суді апеляційної інстанції неприпустимий, якщо апелянтом висунуті нові вимоги щодо предмету спору. Під новими вимогами